

BİST'DEKİ MEVDUAT BANKALARININ FİNANSAL PERFORMANSLARININ 2001 VE 2008 FİNANSAL KRİZLERİ ÇERÇEVESİNDE CAMELS DERECELENDİRME SİSTEMİ İLE DEĞERLENDİRİLMESİ

Sinan AYTEKİN*
Şakir SAKARYA**

RELATIONS BETWEEN FOREIGN DIRECT INVESTMENT AND INCOME: EVIDENCE FROM DEVELOPING COUNTRIES

Öz

Temel fonksiyonları tasarruf fazlası bulunan ekonomik birimlerden tasarruf açığı bulunan ekonomik birimlere fon akışını sağlamak olan bankalar ekonomilerin en önemli finansal kuruluşlarından birisidir. Bankalar, yaptıkları iş gereği yoğun risklerle yaşamak zorundadırlar. Dolayısıyla önemli olan risklerin doğru tanımlanıp, yönetilmesidir. Bu noktadan hareketle çalışma, her ikisi de 2000 yılından sonra meydana gelen ve Türkiye'nin ekonomik ve finansal yapısı üzerinde olumsuz etkiler meydana getiren 2001 yerel finansal kriz ile 2008 küresel finansal krizin Türk bankacılık sektörüne etkilerini ortaya koymayı hedeflemektedir. Bu amaçla hisse senetleri Borsa İstanbul'da (BİST) işlem gören mevduat bankalarının performansları CAMELS yöntemi ile değerlendirilmiştir. Araştırmada krizler temel dönemler olarak ele alınmış, bu temel dönemler ile öncesi ve sonrası dönemler incelenmiştir. Çalışma sonucunda mevduat bankalarının performans puanlarının yerel kriz dönemi ile küresel kriz döneminde genel olarak dalgalanma gösterdiği tespit edilmiştir. Ayrıca incelenen dönemler açısından finansal krizlerin öncesi ve sonrasında BİST'de işlem gören mevduat bankalarının CAMELS puanları ve bileşenleri arasında fark olup olmadığı incelenmiş ve istatistiki olarak anlamlı bir farkın olmadığı tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Türk Bankacılık Sektörü, Finansal Performans, CAMELS, Finansal Kriz

---

* Yrd. Doç. Dr., Balıkesir Üniversitesi, İİBF, İşletme Bölümü, e-posta: saytekin@balikesir.edu.tr

** Doç. Dr., Balıkesir Üniversitesi, İİBF, İşletme Bölümü, e-posta: sakirsakarya@gmail.com

Abstract

Banks whose basic function is to smooth the flow of funds between savings surplus economic units and savings deficit economic units are one of the most important financial institutions in the economies. Banks are exposed to intensive risk due to the type of their operations. That's why it is important to accurately define and manage the risks. From this point, the study aims to figure out the effects of 2001 local financial crisis and 2008 global financial crisis both of which occurred after the year of 2000 and created negative effects on Turkey's economic and financial structure, on Turkish banking sector. The performances of deposit banks whose shares are traded in BIST are evaluated with the CAMELS method. In the study, crises have been considered as the main periods and these main periods and pre/post periods have been analyzed. The performance scores of deposit banks generally have been found to fluctuate during the period of local and global crisis according to the result of the study. Also in the study, it has been examined whether there is difference between the CAMELS scores and components of deposit banks traded in BIST in pre/post financial crises and identified that there is no statistically significant difference.

Keywords: Turkish Banking Sector, Financial Performance, CAMELS, Financial Crisis

1. Giriş

Günümüzde gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerde, istikrarlı bir kalkınmanın en önemli koşullarından biri, sağlıklı çalışan kurumlardan oluşan bir finansal yapının gelişmesi ve bir bütün olarak iyi örgütlenmiş şekliyle yerleşmesidir. Bu yapının oluşturulamaması, tasarrufların uygun maliyetle ve ülke koşullarına uygun biçimde yatırımlara kanalize edilmesini önleyecektir. Böyle bir durum ise makroekonomik istikrarsızlığa neden olabilecektir. Bu bağlamda temel fonksiyonları tasarruf fazlası bulunan ekonomik birimlerden tasarruf açığı bulunan ekonomik birimlere fon akışını sağlamak olan bankalar ekonominin en önemli finansal kuruluşlarından birisidir. Dolayısıyla bankaların performansları gözetim ve denetim otoriteleri tarafından sürekli olarak izlenmekte ve denetlenmektedir. Günümüzde finans sektörünün büyük ölçüde bankalardan oluştuğu göz önüne alındığında küreselleşmeyle beraber bu durumun ne kadar önemli olduğu daha iyi anlaşılacaktır. Bu nedenle ekonominin temel yapı taşlarından yoksun ve kaynakların yetersiz olması durumlarında ortaya çıkan finansal krizler ister yerel isterse küresel olsun bankaları olumsuz yönde etkileyecektir. Bankacılık sektörünün etkinliğinin bozulması ise reel ekonomi üzerinde yıkıcı etkiler bırakacaktır (Arıçelik, 2010:59).

Finans yazınında krizler, para krizi, bankacılık krizi, sistemik finansal kriz, ikiz krizler ve dış borç krizi olmak üzere beş farklı başlık altında incelenmektedir (Sucu, 2005:16). Yaşanılan finansal krizler her ne kadar bankacılık sektörünü etkileyerek piyasa etkinliğini bozuyor olsada genel olarak krizlerden sonra birtakım yapısal dönüşümler için adımlar da atılmaktadır. Bu bağlamda Türk ekonomi tarihinin en büyük finansal krizlerinden biri olarak değerlendirilen Şubat 2001 krizi Türk bankacılık sektörü için yeniden yapılanma sürecinin tetikleyicisi olmuştur (Kılıç ve Fettahoğlu, 2005:95; Beycan, 2007:15).

Aynı şekilde 2008 yılında Amerika Birleşik Devletleri'nde (ABD) başlayarak tüm dünyayı etkisi altına alan bir diğer kriz ise 2008 küresel finansal kriz olarak anılmaktadır. Finans yazınına geçen son küresel finansal kriz olma özelliğini taşıyan bu kriz 2007 yılında Mortgage olarak adlandırılan konut kredilerinin geri ödenmemesi ile başlamıştır (Akın vd., 2009:220). ABD'de verilen konut kredilerinin ortalama üçte birinin değişken faizli olması ve kredilerin geri dönmemeye başlaması, ekonomiyi canlandırması için teşvik edilen emlak sektörünü olumsuz etkilemiştir. Kredi borçlularının yaşadıkları ödeme güçlüğü nedeniyle evlerini bankalara devretmeleri, emlak tahvillerinin de teminatı olan bu evlerin fiyatlarının hızla düşmesi finansal yapının bozulmasına sebebiyet vermiştir. Düzenleyici ve denetleyici kurumların zamanında önlem almaması krizin temel nedenlerinden biri olarak gösterilmektedir (Arıçelik, 2010:73).

Küresel finansal kriz, Türkiye ekonomisi ve bankacılık sektörü üzerinde daraltıcı etkilere yol açmasına karşın, daha önce Türkiye ekonomisinde yaşanan 1994 ve 2001 finansal krizleri gibi bir etkiye yol açmamıştır. Bunun temel sebebi Türkiye ekonomisinde, küresel finansal kriz döneminde bankacılık sektörü ve kamu maliyesinin göreceli sağlam yapısıdır. Küresel finansal krizin Türkiye ekonomisinde bankacılık sektörü üzerindeki etkileri temelde krediler kanalı ve getiri oranlarındaki daralma ile ortaya çıkmıştır. Ancak Türkiye ekonomisinde 2001 yerel finansal kriz döneminde bankacılık sektöründe yapılan düzenlemeler ve iyileştirmeler sayesinde, bankacılık sektörü küresel finansal krizin daraltıcı etkilerini daha kolay atlatabilmiştir. Öyle ki küresel finansal krizin en fazla hissedildiği 2009 yılında Türkiye ekonomisinde bankacılık sektörü, net faiz marjındaki artış sayesinde net gelirlerini ve karlarını artırmayı başarabilmiştir (Artar ve Sarıdoğan, 2012:7). Türk bankacılık sektöründe kriz sonrasında toplam krediler içinde sorunlu kredilerin oranı %5.4'e yükselmiştir. 2009 yılı Mart ayı itibariyle bir önceki yılın aynı dönemine göre bankaların takipteki alacaklarının toplam nakit kredilere

oranı %45.72 yükselmiştir. Bankacılık sektörünün temel göstergelerinden olan sermaye yeterliliği rasyosu aynı dönemde %18.50'ye, özkaynak karlılığı ise %18.62'ye gerilemiştir (Can vd., 2009:371).

2008 yılının üçüncü çeyreğinden itibaren daha yoğun hissedilen küresel kriz hemen hemen her ülkenin finansal ve reel sektörlerinde olumsuz etkiler yaratmıştır. Gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerin finansal sektörleri, uluslararası çapta marka olmuş bazı yatırım bankalarının tasfiyesi ile sonuçlanan, bazılarının ise devlet yardımlarıyla ayakta kaldığı, risklerin ve belirsizliklerin arttığı bir dönemden geçerek yara almıştır. Türk bankacılık sektörünün ise bu çalkantılı döneme, gelişmiş ve diğer gelişmekte olan ülkelerdeki rakiplerine göre daha hazırlıklı girdiği gözlemlenmiştir. Kriz karşısındaki bu güçlü duruş, 2001 yerel finansal krizi sonrasında başarıyla gerçekleştirilen Bankacılık Sektörü Yeniden Yapılandırma Programı'nın, sektöre has bazı yapısal özelliklerin ve Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası'nın uyguladığı makroekonomik politikaların bir sonucu olarak görülebilir (Yüce, 2009:32).

Türk bankacılık sektörü, bugün gerek finansal, gerekse kurumsal yapıları itibariyle gözardı edilemeyecek bir seviyeye ulaşmış bulunmaktadır. Bu olumlu gelişmelere rağmen, hala sektörün gelişimini etkileyen bazı olumsuzlukların da mevcut olduğu bilinen bir gerçektir. Bu noktadan hareketle çalışmada 2001 yerel finansal krizi ve 2008 küresel finansal kriz dönemleri ile krizlerin öncesi ve sonrası dönemlerdeki Türk bankacılık sektörünün performansının CAMELS derecelendirme sistemi ile değerlendirilmesi amaçlanmıştır.

2. Alanyazın İncelemesi

Finans sektörü ile reel sektör arasında köprü vazifesi gören bankacılık sektörü birçok araştırmanın konusu olmuş ve farklı yöntemler kullanılarak sektörün finansal performansı ölçülmeye çalışılmıştır. Bu bağlamda bankacılık sektörünün performansının ölçülmesinde kullanılan ve çalışmanın da konusu olan CAMELS derecelendirme sistemi ile ilgili olarak ulusal ve uluslararası alanda yapılan bazı çalışmalar kronolojik olarak aşağıda özetlenmiştir.

Karakuş (2001), çalışmasında 1997-1999 yıllarında Türkiye'de faaliyet gösteren mevduat bankalarını seçtiği 30 adet finansal oran yardımıyla CAMELS notlama sistemini kullanarak değerlendirmiştir. BORDA yöntemi ile yaptığı sırlamada bankaları 4 gruba ayırmıştır. Grup 1'de mali yapıları sağlam, yüksek karlılığı olan ve daha likit bankalar yer almışlardır. Grup 2'de orta ve büyük ölçekli, birinci gruptaki bankalara

göre piyasadaki dalgalanmalara daha az dayanma gücü olan yerli bankalar yer almışlardır. Grup 3'de mali yapısı güçlü olmayan küçük ölçekli bankalar ve fona devredilen bankalar bulunmaktadır. Grup 4'de ise, kamu bankalarının tamamı bu grupta olmak üzere en kötü mali yapıli bankalar yer almışlardır. Grup 3 ve 4'de yer alan bankalara bakıldığında, 1998 yılı itibariyle fona devredilen bankaların tamamının bu gruplarda yer aldığı görülmüştür. Kurulan modelin, bankaların finansal yapılarındaki bozulmaları gösterebilmesi için de devamlı ve kısa sürelerle uygulanması gerektiği tespit edilmiştir.

Kaya (2001), 1997-2000 yıllarında Türkiye'de faaliyet gösteren 45 bankayı CAMELS derecelendirme sistemi ve seçilen 21 finansal oran ile değerlendirmiştir. Sonuç olarak CAMELS bileşenlerinin aldığı değerlerin 2000 yılında 1997 yılına göre kötüleştiği, diğer taraftan aktif büyüklüğü açısından küçük bankaların 1997 yılında daha iyi performans gösterdiği, bu durumun 2000 yılına gelindiğinde büyük bankalar yönünde değişim gösterdiği belirtilmiştir. Analiz sonucunda 1997 yılında başarılı olduğu tespit edilen bankaların yalnızca %17'sinin Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu'na (TMSF) devredildiği, dolayısıyla sistemin başarılı sonuçlar verdiği gözlemlenmiştir. CAMELS performanslarının farklılaşmasını göstermek için yapılan parametrik olmayan testler ise ilgili değerlerin 2000 yılında 1997 yılına göre sistematik olarak değiştiğini ortaya koymuştur.

Kılıç ve Fettahoğlu (2005), Türk bankacılık sektöründe faaliyet gösteren bankaları özel mevduat bankaları, kamu sermayeli bankalar, yabancı sermayeli bankalar ve kalkınma ve yatırım bankaları olarak dört gruba ayırmış ve 2001-2004 yıllarını kapsayan performanslarını CAMELS derecelendirme sistemi ile analiz etmişlerdir. Analizin temel ölçütü olarak 26 adet finansal oran kullanılmıştır. Oluşturdukları performans endeksi ile Türk bankacılık sektörünün 2000 ve 2001 yılı krizinin etkilerinden kurtularak büyüme eğilimi gösterdiğini, 2002 yılında genel bir düşüş yaşanmasına rağmen 2003 ve 2004 yıllarında ilerlemenin devam ederek 2004 yılında endeksin 100 tam puana ulaştığını saptamışlardır.

Beycan (2007) ise yapmış olduğu çalışmada CAMELS derecelendirme sistemi ile kamu bankalarının 2002-2006 dönemlerini değerlendirmiştir. Analizde referans gösterge olarak seçilen 26 adet finansal oran kullanılmıştır. Sonuç olarak, 2001 krizi sonrasında başlatılan yeniden yapılandırma süreciyle beraber yıllar içinde kamu bankalarının performanslarında bir iyileşme olduğu gözlemlenmiştir. CAMELS derecelendirme sisteminin 6 ana bileşeninden biri olan piyasa riskine duyarlılık bileşeninde negatif yönlü performans göstermesi kamu

bankalarının Türk bankacılık sektöründe faaliyet gösteren diğer mevduat ve ticaret bankalarına göre daha yüksek piyasa riski taşıdığı saptanmıştır.

Derviz ve Podpiera (2008) çalışmalarında, Çek Cumhuriyeti'nin toplam varlıklar açısından özel bankacılık sektörünün yaklaşık %60'ını temsil eden üç büyük bankayı Standard&Poors ve CAMELS derecelendirme sistemi ile değerlendirmiştir. 1998-2001 yıllarını kapsayan analizi sonucunda CAMELS bileşenleri ile kurulan modelin tahmin gücünün %70 düzeylerinde olduğunu ortaya koymuşlardır.

Çinko ve Avcı (2008), 1996-2000 yıllarını kapsayan beş yıllık dönemde Türkiye'de faaliyet gösteren özel sermayeli ticari bankaları seçtikleri 22 finansal oranı kullanarak CAMELS derecelendirme sistemi ile değerlendirmişlerdir. Ayrıca 2001 yılında TMSF'ye devredilen bankaları diskriminant analizi, lojistik regresyon ve yapay sinir ağlarını kullanarak tahminlemeye çalışmışlardır. Sonuç olarak, CAMELS göstergeleri ile bu tahmini yapabilmeyen mümkün olmadığını ve fona devredilen bazı bankaların faaliyetine devam eden bankalara göre daha iyi CAMELS derecesine sahip olduğunu ortaya koymuşlardır.

Tükenmez vd. (2009) yapmış oldukları çalışmalarında, 2003-2007 yıllarını kapsayan beş yıllık dönemde Türkiye'de faaliyet gösteren kamu sermayeli bankaları, belirledikleri 17 finansal oran yardımıyla CAMELS derecelendirme sistemi ile değerlendirmişlerdir. Sonuç olarak incelenen 3 kamu sermayeli bankanın CAMELS puanlarında %60 oranında bir gelişme olduğu, bunun en belirgin sebebinin likidite bileşenine bağlı olduğunu tespit etmişlerdir. CAMELS puanları düşen bankalarda ise belirgin sebebin aktif kalitesi, yönetim kalitesi ve piyasa riskine duyarlılık bileşenleri olduğu ortaya konulmuştur.

Uysal (2010) çalışmasında, 2005-2008 dönemi için kamu, özel, yerli ve yabancı sermayeli bankaların 2001 ekonomik krizi sonrası yeniden yapılanma sürecinde CAMELS performans endeksleri ile bu endekslerde herhangi bir farklılık olup olmadığını değerlendirmiştir. Sonuç olarak, bankacılık sektörü performans endeksinin CAMELS değerlendirme sistemi üzerine kurulduğunu ve bu endekslerin mevduat bankalarının gerek genel gerekse de grup bazında gelişimlerini açıklayabileceği gibi erken uyarı aracı olarak da kullanılabilirliğini belirtmiştir.

Solak (2010), 1995-2008 yıllarına ait dönem için Türk ticari bankalarının performansını değerlendirdiği çalışmasında CAMELS derecelendirme sistemini kullanmıştır. Seçtiği 25 finansal oran yardımıyla yaptığı analizde Türk ticari bankalarının 2001 bankacılık krizi sürecinde büyük hasar gördüğünü, kriz sonrasında ise alınan ekonomik ve siyasi

tedbirlerin son yıl hariç ticari banka performanslarını olumlu yönde etkilediğini belirtmiştir. İncelenen son yıla ait CAMELS değerlerinin bozulmaya başlaması ise küresel finansal krizin etkilerine bağlanmıştır.

Arıçelik (2010) Türk bankacılık sektörünü CAMELS analizi ile değerlendirdiği çalışmasında 13 bankanın 2002-2009 yıllarına ait dönemini seçilen 19 finansal oran ile incelemiştir. İncelenen dönem açısından sonuç olarak 2002-2007 yıllarını kapsayan ilk dönemde 2001 yılı krizinin etkilerinin giderilmeye başlandığı ve genel olarak CAMELS bileşenlerinde bir iyileşme olduğu belirtilmiştir. 2008-2009 yıllarını kapsayan ikinci dönemde ise uluslararası finansal krizin etkisinin CAMELS performans göstergelerine yansıdığı ve bu göstergelerde düşüşler yaşandığı ortaya konulmuştur.

Sakarya (2010), 2005-2007 yıllarını kapsayan üç yıllık dönemde İMKB'de işlem gören altı adet yerli sermayeli mevduat bankası ile 7 adet yabancı sermayeli mevduat bankasının performansını seçtiği 19 ayrı finansal oran yardımıyla CAMELS derecelendirme sistemi ile değerlendirmiştir. Sonuç olarak yabancı sermayeli bankalarda sermaye yeterlilik oranlarının yerli sermayeli bankalara göre daha düşük olduğunu, varlık kalitesi ve yönetim kalitesi bileşenlerinin yerli ve yabancı sermayeli bankalarda birbirine paralel bir seyir izlediğini, buna karşın karlılık ve likidite bileşenlerinin yerli sermayeli mevduat bankalarında yabancı sermayeli bankalara göre daha iyi bir görünüm çizdiği belirtilmiştir. Piyasa riskine duyarlılık bileşeni açısından ise yabancı sermayeli mevduat bankalarının yerli sermayeli mevduat bankalarına göre daha duyarlı oldukları tespit edilmiştir.

Prasad ve Ravinder (2012), Hindistan'da faaliyet gösteren 20 ulusal bankayı 2005-2006 ve 2009-2010 yıllarını kapsayan beş yıllık dönem için eşit ağırlıklar verdikleri sermaye yeterliliği, varlık kalitesi, yönetim yeterliliği, karlılık ve likidite durumu parametrelerini kullanarak CAMELS yöntemi ile incelemiştir. Sonuç olarak toplam değerler açısından ele alındığında en iyi performansı Andra bankasının gösterdiğini, bu bankayı Baroda ve Punjab&Sindh bankalarının takip ettiğini ortaya koymuşlardır. Ayrıca Hindistan Merkez Bankası'nın da son sırada yer alarak en kötü performansı sergilediğini gözlemlemiştir.

Kumar vd. (2012) çalışmalarında, Hindistan'da faaliyet gösteren 12 adet özel ve kamu sermayeli bankayı 2000-2011 dönemini kapsayan 11 yıl için CAMEL derecelendirme sistemi ile değerlendirilmiştir. Sonuç olarak özel sermayeli bankaların ekonomik sağlamlık açısından Union ve SBI

gibi kamu sermayeli bankalara göre daha üst sıralarda yer aldığı saptanmıştır.

Mikayilov ve Muhtarov (2012), Azerbaycan bankacılık sektörünün 2007-2010 yıllarını kapsayan 4 yıllık dönemine ait performansını seçtikleri 12 finansal oran yardımıyla ölçümlemeye çalışmışlardır. Yaptıkları CAEL analizi sonucunda Azerbaycan'da faaliyet gösteren 10 yerli sermayeli bankanın ortalama sermaye yeterliliği bileşeni üzerinde bir performans sergilediğini, aktif kalitesi bileşeni açısından 2007 yılı hariç bankaların negatif değer olarak kötü bir performans gösterdiğini, karlılık bileşeninin ortalamasının üzerinde bir değer aldığını ve likidite bileşenin vasat bir seyir izlediğini tespit etmişlerdir.

Kandemir ve Arıcı (2013), Türk bankacılık sektöründe faaliyet gösteren 3'ü kamusal sermayeli, 11'i özel sermayeli ve 11'i Türkiye'de kurulmuş yabancı özel sermayeli mevduat bankası olmak üzere toplam 25 bankanın 2001-2010 yıllarını kapsayan on yıllık döneme ilişkin performanslarını seçtikleri 19 adet finansal oranı kullanarak CAMELS performans değerlendirme modeli ile ölçmüşlerdir. Sonuç olarak 2001 bankacılık krizi sonrasında mevduat bankalarının yüksek sermaye yeterlilik ve likidite oranlarına sahip olduklarını, aktif kalitesi ve yönetim kalitesi açısından en iyi performansı yabancı sermayeli mevduat bankalarının gösterdiklerini ve diğer gruplara göre piyasa risklerine karşı daha duyarlı oldukları tespit etmişlerdir.

3. BIST'deki Mevduat Bankalarının CAMELS Analizi

3.1. Araştırmanın Amacı ve Kapsamı

Araştırma, her ikisi de 2000 yılından sonra meydana gelen ve Türkiye'nin ekonomik ve finansal yapısı üzerinde olumsuz etkiler yaratan 2001 yerel finansal krizi ile 2008 küresel finansal krizinin Türk bankacılık sektörüne etkilerini ortaya koymayı hedeflemektedir.

Tablo 1. BIST’de İşlem Gören ve Dönemler İtibariyle CAMELS Puanı Hesaplanan Bankalar

Sıra	Kod	Banka Adı	Borsaya Kote Edildiği/ İşlem Görmeye Başladığı Tarih
1	AKBNK	AKBANK	26.07.1990
2	ALNTF	ALTERNATİFBANK	03.07.1995
3	DENİZ	DENİZBANK	02.10.2004
4	FINBN	FİNANSBANK	03.02.1990
5	SKBNK	ŞEKERBANK	10.04.1997
6	TEKST	TEKSTİLBANK	23.05.1990
7	TEBNK	TÜRK EKONOMİ BANKASI	28.02.2000
8	GARAN	GARANTİ BANKASI	06.06.1990
9	HALKB	TÜRKİYE HALK BANKASI	10.05.2007
10	ISBTR	İŞ BANKASI	08.01.1986
11	VAKBN	VAKIFLAR BANKASI	18.11.2005
12	YKBNK	YAPI VE KREDİ BANKASI	28.05.1987

3.2. Araştırmanın Kısıtları

Çalışmanın birtakım kısıtları bulunmaktadır. Buna göre çalışmaya Türkiye’de faaliyet gösteren ve hisse senetleri BIST’de işlem gören sadece mevduat bankaları dahil edilmiştir. Bunun dışındaki diğer bankalar ise statü açısından farklılık gösterdiği için çalışmaya dahil edilmemiştir. Çalışmada elde edilen sonuçlar analiz kapsamındaki dönemleri ve Türkiye’deki durumu göstermektedir. Bu noktadan hareketle elde edilen sonuçlar diğer sektörler ve diğer banka grupları için genellenmemelidir. Ancak bu banka grupları içinde ayrı çalışmalar yapılarak sonuçlar değerlendirilebilir. Ayrıca analiz dönemlerinde gerçekleştirilen analiz sonucunda yüksek veya düşük performans sırasına sahip olan bankaların gelecek yıllarda da aynı başarıyı veya başarısızlığı sürdüreceği yönünde herhangi bir öngöründe bulunulmamaktadır.

Verilerin sağlandığı Türkiye Bankalar Birliği’nin (TBB) web sayfasında (<http://www.tbb.org.tr>) yayınlanan finansal oranların 2001 yılı ve sonrasında yeniden düzenlenmiş olması nedeniyle (her ne kadar yerel kriz 2000 Kasım ve 2001 Şubat aylarında ortaya çıkmış olsa da) sonuçların anlamlı olabilmesi açısından kriz dönemi 2001-2002 yılları şeklinde kabul edilmiştir.

3.3. Araştırmanın Yöntemi ve Veri Seti

Bankaların finansal performanslarını değerlendirmek için çeşitli yöntemlerden faydalanılmaktadır. Bu yöntemlerden en klasik olanı oran analizidir. Bunun dışında parametrik ve parametrik olmayan yaklaşımların kullanıldığı istatistiki ve matematiksel yöntemler de uygulanmaktadır. Bunların bir karması olarak finansal oranları temel alan bir diğer yaklaşım da CAMELS yöntemidir. Bankaların genel durumunu, bankaların bağlı oldukları mevzuata uyum derecelerini, iç denetim sistemleriyle beraber yönetim yeterliliklerini ölçümleyen bu sistemin orijinal adı Tekdüzen Finansal Kurumlar Dereceleme Sistemi'dir (The Uniform Financial Institutions Rating System–UFIRS). Bu sistem Federal Finansal Kurumlar İnceleme Komitesi (Federal Financial Institutions Examination Council–FFIEC) tarafından 13 Kasım 1979'da kabul edilmiştir (Çinko ve Avcı, 2008:28; Beycan, 2007:87).

Amerikan Federal Tasarruf Mevduatı Sigorta Kurumu Düzenleme Yasası, 1991 yılı itibarıyla (Federal Deposit Insurance Corporation Improvement Act of 1991) mevduat toplama yetkisi olan bankalara yılda bir kez CAMEL derecelendirme sistemini uygulama zorunluluğu getirmiştir. Bu derecelendirme (reyting) sistemi ismini kendisini oluşturan bileşenlerden almaktadır. İlk haliyle 5 bileşenden oluşan sistem 1996 yılında bir bileşenin daha eklenmesiyle bugünkü şeklini (CAMELS) almıştır. Sistemin ismini oluşturan bu altı bileşen; sermaye yeterliliği (Capital Adequacy), varlık kalitesi (Asset Quality), yönetim yeterliliği (Management Adequacy), kazanç/karlılık durumu (Earnings), likidite (Liquidity) ve piyasa risklerine duyarlılık (Sensitivity to Market Risk) olarak sıralanmaktadır (Tükenmez vd., 2009:381; Sakarya, 2010:13). Bu bileşenler kısaca aşağıda açıklanmıştır.

Sermaye Yeterliliği (Capital Adequacy): Bankacılık Kanunu'na göre maruz kalınan riskler nedeniyle oluşabilecek zararlara karşı yeterli kaynak bulundurulması sermaye yeterliliğini ifade etmektedir. Bankalar asgari %8 oranında sermaye yeterliliğini tutturmakla yükümlüdürler (Akgüç, 2012:459). Bankaların sermaye yeterliliklerinin belirlendiği bu bileşen bankacılık sektöründe, risklerin meydana gelmesi durumunda oluşacak potansiyel zararların telafi edilebilmesinde ve bankaların kullandıracakları sermaye tutarının belirlenmesinde sermayelerini güvence altına alabilmeleri açısından önemlidir. Dolayısıyla faiz riski, kredi riski ve piyasa riski gibi faktörlerin bankaların sermaye yeterliliklerini olumsuz yönde etkileyeceği düşünülmeli, bu riskler ölçümlenerek sağlam ve dayanıklı bir faaliyet yapısının sürdürülebilirliğine imkan verecek asgari sermaye yükümlülüğü oranı

tespit edilmelidir. Bu nedenle sermaye yeterliliği bileşeni altında banka sermayesini miktar ve kalite açısından ele alan finansal oranlar kullanılmaktadır (Arıçelik, 2010:79). Bu şekilde sermaye yeterliliği bileşeni, bankalara bilançolarındaki olumsuz durumlarla baş edebilmeleri konusunda yol gösterecektir. Böylece sağlam ve güçlü sermaye yapısına sahip olan bir banka yaşanabilecek olası risklere karşı daha duyarlı ve hazırlıklı olacaktır (Beycan, 2007:91).

Varlık (Aktif) Kalitesi (Asset Quality): Bankacılık sektöründe aktiflerin değer kaybetmesi risk olarak tanımlanmaktadır. Sektörde, bankalara faiz yükü getiren yabancı kaynakların toplam banka kaynaklarının önemli bir bölümünü oluşturması ve buna karşın özkaynakların payının daha düşük olması pasiflerin esnekliğini azaltmaktadır (Akgüç, 2012:521). Bu bileşen, bilanço dışı işlemlerle beraber kredi ve yatırım portföylerindeki hem mevcut hem de potansiyel kredi risklerini, sahip olunan diğer gayrimenkul ve aktiflerin kalitesini ortaya koymaktadır. Aynı zamanda banka yönetiminin kredi risklerini tespit ederek ölçmeleri, izlemeleri ve kontrol etmeleri de bu bileşenin bir parçasıdır (Tükenmez vd., 2009:381).

Yönetim Yeterliliği (Management Adequacy): Tüm işletmelerin olduğu gibi bankalarında amacı aktif ve pasiflerini belirli bir risk düzeyinde tutarak karlarını artırmak ve bankanın piyasa değerini sürekli yükseltmektir. Dolayısıyla bu bileşen, bankaların üst yönetimi ile yönetim kurulunun temsil ettikleri bankanın faaliyetlerine bağlı olarak ortaya çıkan mevcut görevleriyle ilgili riskleri tanımlamak, ölçmek, izlemek ve kontrol etmek olarak tanımlanabilir. Bu noktada üst yönetim, yürürlükteki mevzuata uygun bir şekilde gerekli önlemleri alarak güvenli ve sağlıklı işletimini sağlamalıdır. Bu nedenle yönetim yeterliliği bileşeni yönetsel kapasiteyi ve performansı temsil etmektedir (Sakarya, 2010:15). CAMELS derecelendirme sisteminin üçüncü bileşeninin kısa adı olan “M”, sistemin hörgücü olarak adlandırılmaktadır. Burada dikkat edilmesi gereken nokta diğer bileşenlerden farklı olarak bu bileşenin finansal tablolardan kolayca ölçülebilmesinin güçlüğüdür (Tükenmez vd., 2009:382).

Kazanç (Karlılık) (Earnings): Bu bileşen bankaların karlılığını değerlendirmekte olup hem tarihsel hem de kalite açısından kazançları ele alırken aynı zamanda mevcut yapının sürdürülebilirliğini de göz önünde bulundurmaktadır (Kaya, 2001:4). Karlılık oranlarının hesaplanmasında genellikle gelir tablosu kalemleri bilanço kalemlerine bölünmektedir. Gelir tablosunun dönemsel dinamik bir tablo olmasına karşın bilançonun belirli bir andaki mevcut durumu gösteren statik bir tablo olması yapılan karşılaştırmaları anlamsızlaştırmaktadır. Dolayısıyla karşılaştırmaların

anamlı olabilmesi için bilançonun da gelir tablosu gibi dönemsel hale getirilerek kalemlerinde dönemsel ortalamaların kullanılması gerekmektedir (Akgüç, 2012:532). Fiyat/Kazanç oranının karlılıktan etkilenen bir oran olmasından dolayı borsaya kote bankaların kar düzeyleri ve karlarındaki değişimler bankanın ekonomik değer yaratma gücünü temsil edecektir (Arıçelik, 2010:83).

Likidite (Liquidity): Bankanın faaliyetini sürdürebilmesi açısından yükümlülüklerini yerine getirememesi olasılığına karşın bu bileşen en az sermaye yeterliliği bileşeni kadar önemlidir (Akgüç, 2012:511). Bankacılık sektöründe likidite, talep edilen fonları normal maliyetler ile karşılayabilmektir. Likidite yönetiminde önemli iki nokta vardır. Bunlardan ilki bankaların sürekli likidite açığı ya da fazlası olmasıdır. Bu durum likidite talebi ve arzının birbirine hemen hemen hiçbir zaman eşit olmamasıyla açıklanabilir. Özellikle mevduat bankaları, likidite taleplerini rahatlıkla karşılayabilmek için kaynaklarını en likit varlıklara bağlamakta, bu durum ise banka karlılığını olumsuz yönde etkilemektedir. Tersi bir durumda ise bankalar fon taleplerini çok daha maliyetli karşılamak zorunda kalacaktır. Dolayısıyla bankalar karlılık ile likidite arasında bir denge kurmak durumundadırlar. Analiz kapsamında bu bileşen bankaların likidite pozisyonlarını değerlendirmek amacıyla kullanılmaktadır (Kılıç ve Fettahoğlu, 2005:99)

Piyasa Risklerine Duyarlılık (Sensitivity to Market Risk): Sermaye piyasalarında faaliyet gösteren yatırımcıların portföylerinde bulunan menkul kıymetlerin döviz kuru, faiz oranı ve likidite gibi faktörlerden dolayı değerlerinde azalma meydana gelme olasılığı piyasa riski olarak tanımlanmaktadır. Dolayısıyla bankanın faiz oranlarının yanısıra kurlardaki, hisse senedi fiyatlarındaki ve mal fiyatlarındaki değişimlerin sonucunda oluşan piyasa riskine duyarlılığı bu bileşen değerlendirilmektedir (Kaya, 2001:5).

CAMELS derecelendirme sisteminin denetim ve gözetim fonksiyonlarını yerine getirmede bir performans aracı olarak kullanılabilmesi için yukarıda açıklanan altı bileşenin incelenen bankanın bilanço ve risk yapısı gibi ölçülebilen değişkenleri en iyi şekilde temsil edebilecek nitelikte olması gerekmektedir. Sonuçların güvenilir olması, altı bileşenin altında yer alan finansal oranların bankaların operasyonel sağlamlılığını, yönetim yeterliliğini, yürürlükteki mevzuatlara ve yasal düzenlemelere uyumunu en üst düzeyde yansıtacak şekilde belirlenmesine bağlıdır.

Çalışmada, banka performanslarının değerlendirilmesi iki ayrı dönem itibariyle ve CAMELS derecelendirme sistemi ile yapılmıştır. İlk olarak

2001 yerel finansal kriz baz alınarak bu krizin öncesi dönem, kriz dönemi ve kriz sonrası dönem değerlendirilmiştir. Bunun için 1999-2000 yılları kriz öncesi dönem, 2001-2002 yılları kriz dönemi, 2003-2004 yılları kriz sonrası dönem olarak ele alınmıştır. Yerel finansal kriz için, 2004 yılı sonu itibariyle seçilen dönemlerin tamamında BIST’de işlem gören ve verilerine ulaşılabilen, kısa adları AKBNK, ALNTF, FINBN, SKBNK, TEKST, TEBNK, GARAN, ISBTR, YKBNK olan bankalar çalışmaya dahil edilmiştir.

İkinci olarak 2008 küresel finansal kriz dönemi ele alınmış, bunun için ise, 2006-2007 yılları kriz öncesi dönem, 2008-2009 yılları kriz dönemi, 2010-2011 yılları ise kriz sonrası dönem olarak kabul edilmiştir. Küresel finansal kriz için de 2011 yılı sonu itibariyle seçilen dönemlerin tamamında BIST’de işlem gören ve verilerine ulaşılabilen, kısa adları AKBNK, ALNTF, DENİZ, FINBN, SKBNK, TEKST, TEBNK, GARAN, HALKB, ISBTR, VAKBN, YKBNK olan bankalar değerlendirmeye tabi tutulmuştur. HALKB, 10.05.2007 tarihinde BIST’e kote edilmiş dolayısıyla kriz öncesi dönemin sadece 8 aylık kısmında BIST’de işlem görmüştür. İlgili bankanın BIST’de işlem gören Türk bankacılık sektörünün iki güçlü kamu sermayeli mevduat bankasından biri olmasından dolayı çalışmaya dahil edilmiştir. Çalışmada 24 adet finansal oran (referans gösterge) kullanılmıştır. Dönemler itibariyle kullanılan finansal oranlar ve bu finansal oranlara verilen kısa adlar Tablo 2’de gösterilmiştir.

Tablo 2. CAMELS Analizinde Kullanılan Finansal Oranlar

Değişkenler (1999-2000)	Değişkenler (2001-2004) (2006-2011)	Kısa Adı
Sermaye Yeterliliği (C-Capital)		C
Sermaye Standart Rasyosu	Özkaynaklar / (Kredi + Piyasa + Operasyonel Riske Esas Tutar)	SYSR
Döviz Pozisyonu / Özkaynak	Bilanço içi Döviz Pozisyonu / Özkaynaklar	DPOZ
Net Dönem Karı / Ortalama Toplam Aktifler	Net Dönem Karı (Zararı) / Toplam Aktifler	ROA
(Özkaynak + Kar) / Toplam Aktifler	Özkaynaklar / Toplam Aktifler	OZTA

Değişkenler (1999-2000)	Değişkenler (2001-2004) (2006-2011)	Kısa Adı
Varlık Kalitesi (A-Asset)		A
Takipteki Krediler / Toplam Krediler	Takipteki Krediler (brüt) / Toplam Krediler ve Alacaklar	TABKTKRD
Duran Aktifler / Toplam Aktifler	Duran Aktifler / Toplam Aktifler	DATA
Takipteki Alacak Provizyonu / Toplam Aktifler	Toplam Krediler ve Alacaklar / Toplam Mevduat	TKRDTM
Toplam Krediler / Toplam Aktifler	Toplam Krediler ve Alacaklar / Toplam Aktifler	TKRDTA
Yönetim Yeterliliği (M-Management)		M
Takipteki Alacak Provizyonu / Toplam Krediler	Takipteki Krediler (net) / Toplam Krediler ve Alacaklar	TANKTKRD
Şube Başına Net Kar	Şube Başına Net Kar	SBNK
Faaliyet Gideri / Toplam Aktif	Diğer Faaliyet Giderleri / Toplam Aktifler	DFGTA
Faiz Dışı Gelirler / Faiz Dışı Giderler	Faiz Dışı Gelirler (Net) / Diğer Faaliyet Giderleri	FDGLDFGD
Kazançlar (E-Earnings) Karlılık		E
Net Dönem Karı / Ortalama Özkaynaklar	Net Dönem Karı (Zararı) / Özkaynaklar	ROE
Net Dönem Karı / Ortalama Toplam Aktifler	Net Dönem Karı (Zararı) / Toplam Aktifler	ROA
Vergi Öncesi Kar / Ortalama Toplam Aktifler	Vergi Öncesi Kar / Toplam Aktifler	VOKTA
Toplam Gelirler / Toplam Giderler	Toplam Gelirler / Toplam Giderler	TGLTGD
Likidite Durumu (L-Liquidity)		L
Likit Aktifler / Toplam Aktifler	Likit Aktifler / Toplam Aktifler	LATA
Yabancı Para Likit Aktifler / Yabancı Para Pasifler	Yabancı Para Likit Aktifler / Yabancı Para Pasifler	YPLAYPP
Net Çalışma Sermayesi/ Toplam Aktifler	Likit Aktifler / Kısa Vadeli Yükümlülükler	LAKVY
(Özkaynak + Toplam Kar) / (Mevduat + Mevduat Dışı Kaynaklar)	Özkaynaklar / (Mevduat + Mevduat Dışı Kaynaklar)	OZMV
Piyasa Riskine Duyarlılık (S-Sensitivity to Market Risk)		S
Takip.Alac.Son.Net Faiz Gel. / Ortalama Toplam Aktifler	Finansal Varlıklar (Net) / Toplam Aktifler	FVTA
Yabancı Para Aktifler / Yabancı Para Pasifler	Yabancı Para Aktifler / Yabancı Para Pasifler	YPATA
Faiz Gelirleri / Ortalama Getirili Aktifler	Faiz Gelirleri / Toplam Aktifler	FGLTA
Faiz Dışı Gelirler / Toplam Gelirler	Faiz Dışı Gelirler (Net) / Toplam Aktifler	FDGLTA

Dönemler itibariyle CAMELS puanları elde edildikten sonra 2001 yerel finansal krizi öncesi ve sonrasında BIST’de işlem gören mevduat bankalarının CAMELS puanları ve bileşenleri arasında istatistiki olarak anlamlı bir fark olup olmadığı ile 2008 küresel ekonomik krizi öncesi ve sonrasında BIST’de işlem gören mevduat bankalarının CAMELS puanları ve bileşenleri arasında istatistiki olarak anlamlı bir fark olup olmadığını araştırmak üzere hipotezler kurulmuştur. Hipotezlerin test edilebilmesi için öncelikle verilerin normal dağılım gösterip göstermediğine bakılmıştır. Örneklem sayısının 30’dan az olması ($n_1=18$, $n_2=24$) nedeniyle Shapiro Wilk testi yapılmış, normal dağılım gösteren (parametrik) değerler arasındaki farklılıklar eşleştirilmiş t-testi ile normal dağılım göstermeyen (non-parametrik) değerler ise Wilcoxon İşaret testi ile %95 güven aralığında test edilmiştir. Verilerin analiz edilmesinde ise SPSS 16 istatistik paket programı kullanılmıştır.

Tablo 3. CAMELS Puanlarının Hesaplanması

İlişkinin Yönü	Ana Bileşene Verilen Ağırlık	Finansal Orana Verilen Ağırlık	Referans Değer	Banka Değeri	Endeks Değeri	Sapma Değeri	Ağırlıklı Değerler	CAMELS Puanı
a	b	c	d	e	f	g	h	i
+	Araştırmacının toplamı %100 olacak şekilde ana bileşenlere verdiği ağırlıklı değerler	Araştırmacının hesaplanan finansal oranlara ana bileşen toplamı %100 olacak şekilde verdiği ağırlıklı değerler	İlgili dönem için tüm bankaların hesaplanan finansal oranlarının aritmetik ortalaması	İlgili dönem için bankanın hesaplanan finansal oranlarının aritmetik ortalaması	$(e/d)*100$	$(+) \rightarrow (f-100)$ $(-) \rightarrow (100-f)$	$(g*f)$	$\sum(b*\sum h)$

CAMELS puanlarının nasıl hesaplandığı Tablo 3’de gösterilmiştir. Öncelikle 6 ana bileşene toplamı %100 olacak şekilde ağırlıklar (b)

atanmıştır. Sonrasında her bir ana bileşeni oluşturan ve her bir ana bileşende dört tane olan finansal oranlara ana bileşen toplamı %100 olacak şekilde ağırlıklar (c) verilmiştir. Ağırlıklar verilirken çalışmanın alanyazın incelemesi kısmında özetlenen araştırmalar da göz önünde bulundurulmakla beraber araştırmacıların subjektif görüşlerini yansıtmaktadır.

Çalışmada analize dahil edilen bankaların kullanılan finansal oranlarına ilişkin referans değerleri Tablo 4’de gösterilmiştir.

Tablo 4. CAMELS Derecelendirme Sistemi İçin Kullanılan Referans Değerler

Oranların Kısa Adı	İlişkinin Yönü	Ağırlık (%)	Referans Değer					
			1999-2000	2001-2002	2003-2004	2006-2007	2008-2009	2010-2011
C		20						
SYSR	+	25	17.3	16.9	19.7	16.8	17.0	15.8
DPOZ	-	20	228.4	203.2	89.0	86.9	77.5	68.2
ROA	+	30	5.1	-2.2	1.6	2.1	1.8	1.7
OZTA	+	25	13.2	8.9	13.2	11.0	12.0	11.9
A		20						
TABKTKRD	-	20	3.9	20.3	5.4	3.9	5.0	4.0
DATA	-	25	17.2	12.2	9.1	4.1	4.0	3.5
TKRDTM	+	20	0.6	36.0	63.9	90.4	90.1	98.8
TKRDTA	-	35	32.7	25.6	40.0	55.8	57.6	61.8
M		10						
TANKTKRD	-	30	1.8	12.6	1.3	0.3	1.1	1.0
SBNK	+	20	512.9	-0.8	0.7	1.5	1.5	1.7
DFGTA	-	25	2.9	5.4	4.9	3.5	3.4	2.9
FDGLDFGD	+	25	28.4	-63.6	97.8	74.3	61.1	70.7
E		15						
ROE	+	30	67.5	-77.6	13.1	18.8	15.5	14.2
ROA	+	30	5.1	-2.2	1.6	2.1	1.8	1.7
VOKTA	+	20	7.3	-1.2	2.3	2.6	2.2	2.0
TGLTGD	+	20	139.9	108.9	132.1	135.0	141.4	143.5

Oranların Kısa Adı	İlişkinin Yönü	Ağırlık (%)	Referans Değer					
			1999-2000	2001-2002	2003-2004	2006-2007	2008-2009	2010-2011
L		20						
LATA	+	35	42.0	35.4	36.3	33.1	26.3	27.5
YPLAYPP	+	35	39.1	37.0	40.3	39.8	27.1	26.1
LAKVY	+	30	5.1	92.9	67.9	55.1	45.3	47.9
OZMV	+	30	16.9	10.9	17.8	14.3	15.9	14.8
S		15						
FVTA	-	25	12.6	32.0	28.2	23.7	24.5	23.3
YPATA	-	25	74.1	83.9	82.0	79.3	75.4	78.3
FGLTA	+	25	40.4	25.2	12.5	11.8	11.9	8.0
FDGLTA	+	25	5.2	-4.3	4.9	2.5	1.9	1.9

HALKB'nin 2010-2011 yıllarını kapsayan kriz sonrası dönemi CAMELS puanının hesaplanması örnek olması açısından Tablo 5'de gösterilmiştir. Tabloya bakıldığında Sermaye yeterliliği (C) bileşeninin ilk finansal oranı olan SYSR'nin banka değerinin 15.1 olduğu görülmektedir. Endeks değeri, banka değerinin daha önce belirlenen referans değere bölünüp 100 ile çarpılmasıyla $(15.1/15.8*100)$ elde edilmiştir. Ana bileşen ile SYSR'nin ilişki yönü "+" olduğun durumda sapma değeri, endeks değeri 100'den çıkartılarak $(95.57-100)$ hesaplanmıştır. SYSR'nin ağırlıklı değeri ise sapma değeriyle SYSR'nin ağırlığının çarpımına $(-4.43*0.25)$ eşittir. Aynı şekilde DPOZ, ROA ve OZTA için de ağırlıklı değerler hesaplanarak toplanmıştır. Elde edilen toplam değer ana bileşen olan sermaye yeterliliğinin ağırlıklı değeri olacaktır. Diğer ana bileşenler için de benzer şekilde ağırlıklı değerler hesaplandıktan sonra her bir ana bileşenin ağırlıklı değerinin ana bileşenin ağırlığıyla çarpımlarının toplamı $[((24.93*0.20) + (5.44+0.20) + (39.45*0.10) + (51.89*0.15) + (-30.49*0.20) + (-10.20*0.15)) = 10.17]$ bankanın CAMELS puanı olacaktır. Diğer bankaların CAMELS puanları da aynı yöntemle tarafımızdan hesaplanmıştır. Burada fazla yer işgal etmemesi bakımında hesaplamalara yer verilmemiştir.

Tablo 5. Türkiye Halk Bankası'nın 2010-2011 Yılları CAMELS Puanının Hesaplanması

Kısa Adı	İlişkinin Yönü	Ağırlık (%)	2010-2011 Dönemi					CAMELS Puanı
			Referans Değer	Banka Değeri	Endeks Değeri	Sapma Değeri	Ağırlıklı Değerler	
C		20					24.93	10.17
SYSR	+	25	15.8	15.1	95.57	-4.43	-1.11	
DPOZ	-	20	68.2	12.5	18.33	81.67	16.33	
ROA	+	30	1.7	2.5	147.06	47.06	14.12	
OZTA	+	25	11.9	9.8	82.35	-17.65	-4.41	
A		20					5.44	
TABKTKRD	-	20	4.0	3.5	86.71	13.29	2.66	
DATA	-	25	3.5	2.7	77.31	22.69	5.67	
TKRDTM	+	20	98.8	82.9	83.87	-16.13	-3.23	
TKRDTA	-	35	61.8	61.2	99.05	0.95	0.33	
M		10					39.45	
TANKTKRD	-	30	1.0	0.6	56.84	43.16	12.95	
SBNK	+	20	1.7	2.7	161.41	61.41	12.28	
DFGTA	-	25	2.9	2.0	67.99	32.01	8.00	
FDGLDFGD	+	25	70.7	88.3	124.87	24.87	6.22	
E		15					51.89	
ROE	+	30	14.2	25.3	178.43	78.43	23.53	
ROA	+	30	1.7	2.5	147.07	47.07	14.12	
VOKTA	+	20	2.0	3.2	158.34	58.34	11.67	
TGLTGD	+	20	143.5	162.0	112.86	12.86	2.57	
L		20					-30.49	
LATA	+	35	27.5	19.0	69.12	-30.88	-10.81	
YPLAYPP	+	35	26.1	25.1	96.02	-3.98	-1.39	
LAKVY	+	30	47.9	29.8	62.32	-37.68	-11.31	
OZMV	+	30	14.8	11.4	76.70	-23.30	-6.99	
S		15					-10.20	
FVTA	-	25	23.3	26.7	114.43	-14.43	-3.61	
YPATA	-	25	78.3	95.7	122.19	-22.19	-5.55	
FGLTA	+	25	8.0	8.3	104.34	4.34	1.08	
FDGLTA	+	25	1.9	1.7	91.48	-8.52	-2.13	

Yukarıdaki tabloda yer alan referans değerlerin (d) hesaplanmasında öncelikle analize dahil edilen tüm bankaların ilgili dönem için her iki yıla ait finansal oranlarının aritmetik ortalaması hesaplanmıştır. Banka değeri (e) için ise ilgili bankanın döneme ilişkin finansal oranlarının aritmetik ortalaması hesaplanmıştır. Banka değerinin referans değerine bölümünün 100 ile çarpımıyla endeks değeri elde edilmiştir. Örneğin; ana bileşen ile finansal oran arasındaki ilişkinin yönü pozitif (+) ise sapma değerinin hesaplanabilmesi için endeks değerinden 100 çıkarılmaktadır. Ana bileşen ile finansal oran arasındaki ilişki yönünün negatif (-) olması durumunda ise sapma değeri, 100'den endeks değerinin çıkarılmasıyla elde edilmektedir. Hesaplanan endeks değeri ile sapma değerinin çarpımı ağırlıklı değeri (h) oluşturmaktadır. Ana bileşen altında yer alan her bir finansal orana ait ağırlıklı değer toplanarak ana bileşenin ağırlığıyla çarpılması ilgili ana bileşenin ağırlıklı değerini göstermektedir. Aynı işlemin 6 ana bileşen için de yapılarak elde edilen ağırlıklı değerlerin ilgili ana bileşenin ağırlığıyla çarpılması ve elde edilen puanların toplanması bankanın CAMELS puanı (i) olarak ortaya çıkarmaktadır.

Tablo 6. BIST’de İşlem Gören Bankaların 1999-2004 Dönemlerine Ait CAMELS Puanları

CAMELS Bileşenleri	Kısa Adı	1999-2000	2001-2002	2003-2004
AKBANK		18.00	-24.26	55.78
Sermaye Yeterliliği (Capital)	C	43.15	-17.58	87.86
Varlık Kalitesi (Asset)	A	16.03	36.93	34.09
Yönetim Yeterliliği (Management)	M	-19.75	12.94	77.66
Kazançlar (Earnings) Karlılık	E	34.67	-195.13	93.78
Likidite Durumu (Liquidity)	L	59.99	2.96	62.21
Piyasa Riskine Duyarlılık (Sensitivity to Market Risk)	S	-60.36	-4.96	-19.25
ALTERNATİFBANK		-15.61	27.90	-33.70
Sermaye Yeterliliği (Capital)	C	-43.18	4.01	-80.95
Varlık Kalitesi (Asset)	A	20.07	3.11	4.69
Yönetim Yeterliliği (Management)	M	-26.37	156.21	-62.19
Kazançlar (Earnings) Karlılık	E	40.49	51.09	-37.20
Likidite Durumu (Liquidity)	L	-8.34	-85.40	-58.00
Piyasa Riskine Duyarlılık (Sensitivity to Market Risk)	S	-85.04	135.16	32.98

CAMELS Bileşenleri	Kısa Adı	1999-2000	2001-2002	2003-2004
FİNANSBANK				
Sermaye Yeterliliği (Capital)	C	0.33	9.10	7.40
Varlık Kalitesi (Asset)	A	0.96	6.54	10.55
Yönetim Yeterliliği (Management)	M	52.06	52.92	35.30
Kazançlar (Earnings) Karlılık	E	10.10	-13.84	40.45
Likidite Durumu (Liquidity)	L	-0.05	-51.55	-29.73
Piyasa Riskine Duyarlılık (Sensitivity to Market Risk)	S	63.87	44.85	6.30
ŞEKERBANK				
Sermaye Yeterliliği (Capital)	C	-24.05	2.39	0.86
Varlık Kalitesi (Asset)	A	-39.73	1.22	-9.22
Yönetim Yeterliliği (Management)	M	-15.35	-55.31	-62.27
Kazançlar (Earnings) Karlılık	E	-63.23	88.46	59.61
Likidite Durumu (Liquidity)	L	-30.28	-30.88	-25.75
Piyasa Riskine Duyarlılık (Sensitivity to Market Risk)	S	46.95	-20.38	7.57
TEKSTİLBANK				
Sermaye Yeterliliği (Capital)	C	-12.40	11.39	-51.27
Varlık Kalitesi (Asset)	A	12.83	28.82	22.16
Yönetim Yeterliliği (Management)	M	-70.82	131.66	2.80
Kazançlar (Earnings) Karlılık	E	26.93	344.31	-59.14
Likidite Durumu (Liquidity)	L	-4.03	-65.42	-11.21
Piyasa Riskine Duyarlılık (Sensitivity to Market Risk)	S	-96.97	71.07	9.78
TÜRK EKONOMİ BANKASI				
Sermaye Yeterliliği (Capital)	C	-26.95	-19.55	-4.93
Varlık Kalitesi (Asset)	A	11.05	25.95	20.21
Yönetim Yeterliliği (Management)	M	-4.22	-44.62	2.94
Kazançlar (Earnings) Karlılık	E	-18.41	-124.59	-8.45
Likidite Durumu (Liquidity)	L	11.46	6.37	17.28
Piyasa Riskine Duyarlılık (Sensitivity to Market Risk)	S	-35.10	-20.56	1.59
GARANTİ BANKASI				
Sermaye Yeterliliği (Capital)	C	-1.88	-23.49	7.81
Varlık Kalitesi (Asset)	A	-7.40	10.39	-4.19
Yönetim Yeterliliği (Management)	M	25.83	-34.14	3.92
Kazançlar (Earnings) Karlılık	E	-15.93	-66.92	-4.54
Likidite Durumu (Liquidity)	L	-35.58	-49.26	-12.23
Piyasa Riskine Duyarlılık (Sensitivity to Market Risk)	S	18.28	-34.99	-21.15

CAMELS Bileşenleri	Kısa Adı	1999-2000	2001-2002	2003-2004
İŞ BANKASI		18.13	-15.20	8.52
Sermaye Yeterliliği (Capital)	C	39.08	29.59	34.75
Varlık Kalitesi (Asset)	A	3.64	-35.25	-40.57
Yönetim Yeterliliği (Management)	M	-13.88	-67.30	34.74
Kazançlar (Earnings) Karlılık	E	-3.20	-36.29	-12.47
Likidite Durumu (Liquidity)	L	2.57	9.79	49.45
Piyasa Riskine Duyarlılık (Sensitivity to Market Risk)	S	72.91	-25.72	-12.07
YAPI VE KREDİ BANKASI		19.39	-51.54	-20.97
Sermaye Yeterliliği (Capital)	C	25.90	-15.32	-0.96
Varlık Kalitesi (Asset)	A	-17.46	-78.01	-37.08
Yönetim Yeterliliği (Management)	M	72.49	-152.36	-32.90
Kazançlar (Earnings) Karlılık	E	-11.43	-47.09	-72.05
Likidite Durumu (Liquidity)	L	4.27	-28.92	7.97
Piyasa Riskine Duyarlılık (Sensitivity to Market Risk)	S	75.45	-31.94	-5.75

Tablo 6’da 1999-2004 yerel kriz dönemindeki bankaların hesaplanmış olan CAMELS puanları yer almaktadır. Buna göre analiz kapsamındaki iki bankanın (SKBNK, GARAN) kriz öncesi, kriz ve kriz sonrası dönemlerde CAMELS puanlarının negatif olduğu görülmektedir. İki bankanın (AKBNK ve ISBTR) puanlarının kriz öncesi ve kriz sonrası dönemlerde pozitif iken kriz döneminde negatif olduğu, iki bankanın (ALNTF, TEKST) ise puanlarının kriz öncesi ve kriz sonrası dönemlerde negatif iken kriz döneminde pozitif olduğu; bir bankanın (YKBNK) puanının kriz öncesi dönemde pozitif iken kriz ve kriz sonrası dönemlerde negatif olduğu görülmektedir. Analiz döneminde sadece bir bankanın (FINBN) değerlerinin pozitif olduğu görülmektedir.

Kriz öncesi dönemde en yüksek CAMELS puanına sahip bankalardan sırasıyla 19.39 ile YKB ilk sırada, 18.13 ile ISBTR ikinci sırada ve 18.00 puan ile de Akbank üçüncü sırada yer alırken, FINBN 16.55 puan ile dördüncü sırada yer almıştır. Bu dönemde en düşük puanı ise (-22.79) ile SKBNK alırken bu bankayı sırasıyla (-18.31) ile TEKST, (-15.61) ile ALNTF ve (-9.34) ile TEB ve (-6.04) puan ile GARAN izlemektedir.

Yerel kriz döneminde ise en yüksek CAMELS puanına sahip bankaların 70.43 puan ile TEKST, 27.90 puan ile ALNTF ve 2.76 puan ile FINBN

olduğu görülmektedir. Bu dönemde en düşük puanı ise (-51.54) puan ile YKBNK alırken bu bankayı sırasıyla (-31.17) puan ile GARAN, (-24.26) puan ile AKBNK, (-23.68) puan ile TEBNK, (-15.20) puan ile ISBTR ve (-0.77) puan ile SKBNK izlemektedir. Görüldüğü gibi bu dönemde sadece üç bankanın puanları pozitif iken diğer bankaların puanları negatiftir.

Kriz sonrası dönemde ise en yüksek CAMELS puanına sahip bankanın 55.78 puan ile AKBNK olduğu görülmektedir. Bu bankayı 8.52 puan ile ISBTR, 8.18 puan ile FINBN ve 5.78 puan ile TEBNK izlemektedir. Bu dönemdeki en düşük puanı ise (-33.73) puan ile ALNTF, (-20.97) puan ile YKBNK, (-15.19) puan ile TEKST, (-5.18) puan ile GARAN ve (-2.97) puan ile SKBNK almıştır.

Tablo 7. BIST’de İşlem Gören Bankaların 2006-2011 Dönemi CAMELS Puanları

CAMELS Bileşenleri	Kısa Adı	2006-2007	2008-2009	2010-2011
TÜRKİYE HALK BANKASI		6.15	-1.43	10.17
Sermaye Yeterliliği (Capital)	C	26.98	9.34	24.93
Varlık Kalitesi (Asset)	A	-8.19	4.35	5.44
Yönetim Yeterliliği (Management)	M	37.23	23.09	39.45
Kazançlar (Earnings) Karlılık	E	22.56	35.90	51.89
Likidite Durumu (Liquidity)	L	-6.49	-41.12	-30.49
Piyasa Riskine Duyarlılık (Sensitivity to Market Risk)	S	-22.80	-24.23	-10.20
VAKIFLAR BANKASI		15.95	8.91	4.52
Sermaye Yeterliliği (Capital)	C	25.12	12.28	10.20
Varlık Kalitesi (Asset)	A	-3.42	2.73	3.03
Yönetim Yeterliliği (Management)	M	56.44	34.73	36.94
Kazançlar (Earnings) Karlılık	E	3.70	-4.03	-6.56
Likidite Durumu (Liquidity)	L	36.89	25.73	2.40
Piyasa Riskine Duyarlılık (Sensitivity to Market Risk)	S	-13.09	-14.04	-8.75
AKBANK		27.33	19.84	24.11
Sermaye Yeterliliği (Capital)	C	40.36	36.76	22.65
Varlık Kalitesi (Asset)	A	18.64	22.54	27.28
Yönetim Yeterliliği (Management)	M	56.67	62.58	56.08
Kazançlar (Earnings) Karlılık	E	22.14	21.85	18.22
Likidite Durumu (Liquidity)	L	47.13	8.53	45.14
Piyasa Riskine Duyarlılık (Sensitivity to Market Risk)	S	-19.22	-21.71	-21.59

CAMELS Bileşenleri	Kısa Adı	2006-2007	2008-2009	2010-2011
ALTERNATİFBANK				
Sermaye Yeterliliği (Capital)	C	-46.54	-37.93	-73.48
Varlık Kalitesi (Asset)	A	11.76	-7.98	-3.88
Yönetim Yeterliliği (Management)	M	-49.30	-47.13	-80.00
Kazançlar (Earnings) Karlılık	E	1.32	-8.28	-52.93
Likidite Durumu (Liquidity)	L	-28.61	-26.28	-53.75
Piyasa Riskine Duyarlılık (Sensitivity to Market Risk)	S	15.28	18.42	15.17
ŞEKERBANK				
Sermaye Yeterliliği (Capital)	C	2.02	-13.28	-10.18
Varlık Kalitesi (Asset)	A	-27.18	-11.92	-17.48
Yönetim Yeterliliği (Management)	M	0.67	-58.32	-63.71
Kazançlar (Earnings) Karlılık	E	-17.70	-4.87	-25.16
Likidite Durumu (Liquidity)	L	11.05	-24.78	-1.83
Piyasa Riskine Duyarlılık (Sensitivity to Market Risk)	S	28.28	7.64	8.23
TEKSTİLBANK				
Sermaye Yeterliliği (Capital)	C	-33.96	-14.52	-4.46
Varlık Kalitesi (Asset)	A	17.87	-8.28	-14.96
Yönetim Yeterliliği (Management)	M	-39.34	-68.75	-51.45
Kazançlar (Earnings) Karlılık	E	-45.39	-62.75	-57.39
Likidite Durumu (Liquidity)	L	-8.38	6.81	-1.41
Piyasa Riskine Duyarlılık (Sensitivity to Market Risk)	S	3.40	18.33	5.98
TÜRK EKONOMİ BANKASI				
Sermaye Yeterliliği (Capital)	C	-44.55	-5.22	-19.98
Varlık Kalitesi (Asset)	A	17.94	11.22	13.14
Yönetim Yeterliliği (Management)	M	-45.14	-41.83	-27.62
Kazançlar (Earnings) Karlılık	E	-26.97	-24.44	-30.26
Likidite Durumu (Liquidity)	L	-12.91	17.98	7.19
Piyasa Riskine Duyarlılık (Sensitivity to Market Risk)	S	-2.67	9.86	4.77
GARANTİ BANKASI				
Sermaye Yeterliliği (Capital)	C	12.13	27.11	35.86
Varlık Kalitesi (Asset)	A	13.94	17.26	16.85
Yönetim Yeterliliği (Management)	M	-10.61	47.50	52.47
Kazançlar (Earnings) Karlılık	E	31.70	27.72	30.41
Likidite Durumu (Liquidity)	L	-8.42	24.96	34.34
Piyasa Riskine Duyarlılık (Sensitivity to Market Risk)	S	-6.90	-8.71	-9.02

CAMELS Bileşenleri	Kısa Adı	2006-2007	2008-2009	2010-2011
İŞ BANKASI		15.42	21.85	13.47
Sermaye Yeterliliği (Capital)	C	27.07	17.46	20.07
Varlık Kalitesi (Asset)	A	-24.31	-8.09	-8.25
Yönetim Yeterliliği (Management)	M	51.72	56.97	55.23
Kazançlar (Earnings) Karlılık	E	-12.82	4.25	13.58
Likidite Durumu (Liquidity)	L	67.49	73.86	25.15
Piyasa Riskine Duyarlılık (Sensitivity to Market Risk)	S	-12.53	-7.57	-9.85
YAPI VE KREDİ BANKASI		-40.61	-8.33	0.19
Sermaye Yeterliliği (Capital)	C	-12.05	15.78	10.05
Varlık Kalitesi (Asset)	A	-37.07	-24.47	-7.19
Yönetim Yeterliliği (Management)	M	-118.98	-0.57	21.26
Kazançlar (Earnings) Karlılık	E	-28.87	3.53	22.41
Likidite Durumu (Liquidity)	L	-69.18	-42.59	-36.22
Piyasa Riskine Duyarlılık (Sensitivity to Market Risk)	S	-4.81	9.72	9.14
DENİZBANK		-4.46	-7.51	-3.71
Sermaye Yeterliliği (Capital)	C	-8.75	-21.98	-20.16
Varlık Kalitesi (Asset)	A	9.03	2.24	-0.67
Yönetim Yeterliliği (Management)	M	-16.28	-31.49	-24.65
Kazançlar (Earnings) Karlılık	E	-6.48	8.99	14.95
Likidite Durumu (Liquidity)	L	-13.33	-15.16	-5.34
Piyasa Riskine Duyarlılık (Sensitivity to Market Risk)	S	4.96	8.46	11.66
FİNANSBANK		14.59	-6.54	3.33
Sermaye Yeterliliği (Capital)	C	5.13	-30.05	-1.12
Varlık Kalitesi (Asset)	A	7.58	2.02	-9.73
Yönetim Yeterliliği (Management)	M	34.83	-0.23	-18.67
Kazançlar (Earnings) Karlılık	E	46.13	-2.73	18.50
Likidite Durumu (Liquidity)	L	-14.86	-8.00	15.02
Piyasa Riskine Duyarlılık (Sensitivity to Market Risk)	S	30.82	7.37	10.57

Tablo 7’de ise 2006-2011 döneminde işlem gören bankaların hesaplanmış olan CAMELS puanları görülmektedir. Tablodan da görüleceği gibi analiz döneminin tamamında (kriz öncesi, kriz ve kriz sonrası) dört bankanın (VAKBN, AKBNK, GARAN, ISBTR) CAMELS puanlarının pozitif olduğu görülmektedir. Bu bankalardan en yüksek puana sahip banka AKBNK olmuştur. Aynı şekilde analiz döneminde beş bankanın (ALNTF, SKBNK, TEKST, TEBNK, DENİZ) CAMELS puanlarının ise analiz döneminin tamamında negatif oldukları görülmektedir. İki bankanın (HALKB, FINBN) puanlarının kriz öncesi ve kriz sonrası dönemde pozitif iken kriz döneminde negatif olduğu; bir bankanın (YKBNK) ise puanının kriz öncesi ve kriz döneminde negatif iken kriz sonrası dönemde pozitif olduğu görülmektedir.

Tablo 7’den de görülebileceği gibi kriz öncesi dönemde altı bankanın puanları pozitif iken altı bankanın puanları da negatiftir. Bankaların kriz öncesi dönemdeki puanlarına bakıldığında en yüksek puanı 27.33 ile AKBNK’nin aldığı görülmektedir. Bunu sırasıyla 15.95 puan ile VAKBN’nin ikinci, 15.42 puan ile ISBTR’nin üçüncü, 14.59 ile FINBN’nin dördüncü, 6.19 ile GARAN’ın beşinci ve 6.15 puan ile de HALKB’nin altıncı sırada takip ettiği görülmektedir. Bu dönemde en düşük puana sahip banka (-40.61) puan ile YKBNK olurken, bu bankayı (-16.86) puan ile TEBNK, (-15.13) puan ile TEKST, (-15.12) puan ile ALNTF, (-4.46) puan ile DENİZ ve (-1.17) puan ile de SKBNK izlemektedir.

Kriz döneminde ise dört bankanın puanları pozitif iken sekiz bankanın puanları negatife dönüşmüştür. Bu durum küresel krizin Türk bankacılık sektörünü de olumsuz olarak etkilediğini göstermektedir. Kriz döneminde puanı pozitif ve en yüksek olan banka 21.85 puan ile ISBTR olmuştur. Bu bankayı sırasıyla 21.47 puan ile GARAN, 19.84 puan ile AKBNK ve 8.91 puan ile de VAKBN izlemektedir. Kriz döneminde en düşük puana sahip banka ise (-17.63) puan ile ALNTF olurken, bu bankayı (-16.74) puan ile TEKST, (-15.41) puan ile SKBNK, (-8.33) puan ile YKBNK, (-7.51) puan ile DENİZ, (-6.54) puan ile FINBN, (-1.58) puan ile TEBNK ve (-1.43) puan ile de HALKB izlemektedir.

Kriz sonrası dönemde ise analiz kapsamındaki 12 bankadan 7’sinin puanı pozitif, diğer beş bankanın puanı ise negatif olarak hesaplanmıştır. Puanları pozitif olarak hesaplanmış olan bankalardan en yüksek puanlı banka 25.87 puan ile GARAN olmuştur. Daha sonra en yüksek puanı alan bankalar ise sırasıyla 24.11 puan ile AKBNK, 13.47 puan ile ISBTR, 10.17 puan ile HALKB, 4.52 puan ile VAKBN, 3.33 puan ile FINBN ve 0.19 puan ile de YKBNK olmuştur. Bu dönemde puanları negatif olan

bankaların içinde en düşük puanı (-39.89) puan ile ALNTF alırken bu bankayı sırasıyla (-17.02) puan ile TEKST, (-14.81) puan ile SKBNK, (-6.52) puan ile TEBNK ve (-3.71) puan ile DENİZ'in izlediği görülmektedir.

Tablo 8'de ise bankaların yerel ve küresel kriz dönemlerindeki hesaplanmış olan CAMELS puanları karşılaştırmalı olarak verilmiştir. Tablodan da görülebileceği gibi AKBNK ve ISBTR'nin puanları sadece 2001-2002 yerel finansal kriz döneminde negatif olmuş bunun dışında ise hem yerel kriz öncesi ve sonrasında, hem de küresel kriz döneminin tamamında puanları pozitif olarak gerçekleşmiştir. FINBN'nin puanları yerel kriz döneminin tamamında pozitif olarak gerçekleşirken, küresel kriz döneminin ise sadece kriz döneminde negatif olarak gerçekleşmiştir. Bankanın büyük oranda yabancı sermayeli bir banka olmasının bu durumun ortaya çıkmasına etki eden önemli nedenlerden biri olduğu söylenebilir.

Tablo 8. Yerel ve Küresel Kriz Dönemlerindeki Banka CAMELS Puanlarının Karşılaştırılması

BANKALAR	CAMELS PUANLARI					
	1999-2000	2001-2002	2003-2004	2006-2007	2008-2009	2010-2011
AKBANK	18.00	-24.26	55.78	27.33	19.84	24.11
ALTERNATİFBANK	-15.61	27.90	-33.70	-15.12	-17.63	-39.89
FİNANSBANK	16.55	2.76	8.18	14.59	-6.54	3.33
ŞEKERBANK	-22.79	-0.77	-2.97	-1.17	-15.41	-14.81
TEKSTİLBANK	-18.31	70.43	-15.19	-15.13	-16.74	-17.02
TÜRK EKONOMİ BANKASI	-9.34	-23.68	5.78	-16.86	-1.58	-6.52
GARANTİ BANKASI	-6.04	-31.17	-5.18	6.19	21.47	25.87
İŞ BANKASI	18.13	-15.20	8.52	15.42	21.85	13.47
YAPI VE KREDİ BANKASI	19.39	-51.54	-20.97	-40.61	-8.33	0.19
DENİZBANK				-4.46	-7.51	-3.71
TÜRKİYE HALK BANKASI				6.15	-1.43	10.17
VAKIFLAR BANKASI				15.95	8.91	4.52

Burada dikkat çeken bir nokta ise SKBNK'nin puanlarının analiz dönemlerinin tamamında negatif olarak gerçekleşmiş olmasıdır. Bu bankanın puanları hem yerel kriz döneminin tamamında ve hem de küresel kriz döneminin tamamında negatif olarak gerçekleşmiştir.

ALNTF ile SKBNK'nin puanlarının sadece yerel kriz döneminde pozitif olduğu, bunun dışında ise hem yerel kriz döneminin öncesinde ve sonrasında, hem de küresel kriz döneminin tamamında negatif olarak gerçekleştiği görülmektedir. Bir başka dikkat çeken nokta ise GARAN'ın puanlarıdır. Bu bankanın puanları yerel kriz döneminin tamamında negatif olarak gerçekleşmiş iken küresel kriz dönemlerinin tamamında ise pozitif olarak gerçekleşmiştir.

Yerel kriz döneminde henüz halka açık olmayan üç bankanın durumu incelendiğinde bu üç bankadan en yüksek puana sahip bankanın küresel kriz döneminin hem öncesinde hem de kriz dönemi ve sonrasında VAKBNK olduğu görülmektedir. HALKB'nin puanı ise kriz öncesi ve kriz sonrasında pozitif iken küresel kriz döneminde negatif olarak gerçekleşmiştir. DENİZ'in puanları ise küresel kriz döneminin tamamında negatif olarak gerçekleşmiştir.

Çalışmada hesaplanmış olan CAMELS puanlarındaki performans sıralamalarının birbirlerinden farklılıklarının olup olmadıkları da istatistiki olarak incelenmiştir. Bu çerçevede öncelikle verilerin normal dağılım gösterip göstermediği örneklem sayısının 30'dan az olması ($n=18$, $n=24$) nedeniyle Shapiro Wilk testi ile, normal dağılım gösteren (parametrik) değerler arasındaki farklılıklar eşleştirilmiş t-testi ile analiz edilmiş, normal dağılım göstermeyen (non-parametrik) değerler ise Wilcoxon İşaret testi ile %95 güven aralığında test edilmiştir. Elde edilen verilerin analiz edilmesinde ise SPSS 16 İstatistik Paket Programı kullanılmıştır. Bunun için aşağıdaki hipotezler oluşturulmuştur;

H_0 = 2001 Türkiye finansal krizi öncesi ve sonrasında BIST'de işlem gören mevduat bankalarının CAMELS puanları ve bileşenleri arasında fark yoktur.

H_1 = 2001 Türkiye finansal krizi öncesi ve sonrasında BIST'de işlem gören mevduat bankalarının CAMELS puanları ve bileşenleri arasında fark vardır.

H_3 = 2008 küresel finansal krizi öncesi ve sonrasında BIST'de işlem gören mevduat bankalarının CAMELS puanları ve bileşenleri arasında fark yoktur.

H_4 = 2008 küresel finansal krizi öncesi ve sonrasında BIST'de işlem gören mevduat bankalarının CAMELS puanları ve bileşenleri arasında fark vardır.

Tablo 9. 1999-2000 ve 2003-2004 Dönemlerine İlişkin Normallik Testi ve Ortalama Farklılık Test Sonuçları

Değişkenler	Dönem	Shapiro-Wilk	Anlamlılık (p değeri)	Wilcoxon İşaret Testi	Anlamlılık (p değeri)
CAMELS Puanı	1999-2000	0,94	0,290	-0,059	0,953
	2003-2004				
Sermaye Yeterliliği (Capital)	1999-2000	0,976	0,906	-0,059	0,953
	2003-2004				
Varlık Kalitesi (Asset)	1999-2000	0,921	0,139	-0,178	0,859
	2003-2004				
Yönetim Yeterliliği (Management)	1999-2000	0,964	0,682	-0,059	0,953
	2003-2004				
Kazançlar (Earnings)-Karlılık	1999-2000	0,969	0,787	-0,059	0,953
	2003-2004				
Likidite Durumu (Liquidity)	1999-2000	0,943	0,333	-0,178	0,859
	2003-2004				
Piyasa Riskine Duyarlılık (Sensitivity to Market Risk)	1999-2000	0,961	0,640	-0,059	0,953
	2003-2004				

Yapılan analiz sonucunda 1999-2000 ve 2003-2004 dönemlerine ait verilerin Tablo 9'da da görüldüğü gibi normal dağılım göstermediği ($p>0,05$) tespit edilmiştir. Dolayısıyla uygulanan Wilcoxon İşaret testi sonucunda H_0 hipotezi kabul edilerek ($p>0,05$) H_1 hipotezi reddedilmiştir. Analize dahil edilen değişkenler açısından 2001 Türkiye finansal krizi öncesi ve sonrasında BİST'de işlem gören mevduat bankaları arasında istatistiki olarak anlamlı bir fark yoktur.

Tablo 10. 2006-2007 ve 2010-2011 Dönemlerine İlişkin Normallik Testi ve Ortalama Farklılık Test Sonuçları

Değişkenler	Dönem	Shapiro-Wilk	Anlamlılık (p değeri)	Wilcoxon İşaret Testi	t değeri	Anlamlılık (p değeri)
CAMELS Puanı	2006-2007	0,949	0,256	-0,392		0,695
	2010-2011					
Sermaye Yeterliliği (Capital)	2006-2007	0,944	0,202	0,000		1,000
	2010-2011					
Varlık Kalitesi (Asset)	2006-2007	0,966	0,567	-0,118		0,906
	2010-2011					
Yönetim Yeterliliği (Management)	2006-2007	0,915	0,046*		-0,199	0,846
	2010-2011					
Kazançlar (Earnings)-Karlılık	2006-2007	0,966	0,576	-0,235		0,814
	2010-2011					
Likidite Durumu (Liquidity)	2006-2007	0,982	0,932	0,000		1,000
	2010-2011					
Piyasa Riskine Duyarlılık (Sensitivity to Market Risk)	2006-2007	0,964	0,515	-0,784		0,433
	2010-2011					

*: %95 güven aralığı

Tablo 10'da da görüldüğü gibi 2006-2007 ve 2010-2011 dönemlerine ait verilerle yapılan analiz sonuçlarına bakıldığında ise sadece yönetim yeterliliği değişkeni normal dağılım göstermekte ($p < 0,05 = 0,046$), diğer değişkenler ise normal dağılım göstermemektedir ($p > 0,05$). Bundan dolayı yönetim yeterliliği değişkeni için eşleştirilmiş t-testi, diğer değişkenler için ise Wilcoxon İşaret testi uygulanmıştır. Sonuç itibarıyla H_3 hipotezi kabul edilerek ($p > 0,05$) H_4 hipotezi reddedilmiştir. Analize dahil edilen değişkenler açısından 2008 küresel finansal krizi öncesi ve sonrasında BIST'de işlem gören mevduat bankaları arasında istatistiki olarak anlamlı bir fark yoktur.

4. Sonuç ve Değerlendirme

Gelişmiş ve özellikle gelişmekte olan ülkelerde, istikrarlı bir kalkınmanın en önemli koşullarından birisi, sağlıklı ve verimli çalışan kurumlardan oluşan bir finansal yapının gelişmesi ve bir bütün olarak iyi örgütlenmiş şekliyle yerleşmesidir. Bu noktada Türk bankacılık sektörü, gerek finansal, gerekse kurumsal yapıları itibariyle gözardı edilemeyecek bir seviyeye ulaşmış bulunmaktadır. Bu olumlu gelişmelere rağmen, sektörün gelişimini etkileyen bazı olumsuzlukların da mevcut olduğu bilinen bir gerçektir.

Bu çalışmada hisse senetleri BIST’de işlem gören ve bankacılık sektörü kapsamında yer alan 12 mevduat bankasına ait 1999-2004 ve 2006-2011 dönemi mali tabloları kullanılarak, bankaların finansal performansları analiz edilmiştir. Analizin ilk kısmında işletmelerin performanslarını açıklayacak finansal oranlar belirlenmiş ve bu finansal oranlar her bir banka için ayrı ayrı elde edilmiştir. İkinci kısımda ise araştırmanın amacına uygun olarak belirlenen finansal oranlar CAMELS yönteminin girdisi olarak kullanılmış ve buna bağlı olarak işletmelerin performans sıralaması gerçekleştirilmiştir. Dolayısıyla aynı kategoride yer alan mevduat bankaları aynı kriterler çerçevesinde karşılaştırılarak rakamsal olarak başarıları belirlenmiş ve sıralamaları yapılmıştır.

Çalışma sonucunda mevduat bankalarının performans puanlarının yerel kriz dönemi ile küresel kriz döneminde genel olarak dalgalanma gösterdiği tespit edilmiştir. Bu noktada elde edilen bulgular aşağıdaki gibi özetlenebilir;

- Yerel kriz döneminde (1999-2004) kriz öncesi, kriz ve kriz sonrası dönemde pozitif puana sahip bir bankanın (FINBNK) aynı şekilde küresel kriz döneminde (2006-2011) sadece kriz döneminde (2008-2009) negatif puana sahip olduğu, kriz öncesi ve kriz sonrası dönemde ise pozitif performans puanlarına sahip olduğu gözlenmiştir.
- İki bankanın (AKBNK ve ISBTR) puanlarının sadece yerel kriz döneminde (2001-2002) negatif olduğu, bunun dışında yerel kriz öncesi ve sonrası ile birlikte küresel kriz döneminin tamamında ise pozitif puana sahip oldukları görülmüştür.

- Bir bankanın (GARAN) puanları yerel kriz döneminin tamamında negatif iken küresel kriz döneminin tamamında ise pozitif olduğu görülmüştür.
- Bir bankanın puanları (SKBNK) hem yerel kriz döneminde ve hem de küresel kriz döneminin tamamında negatif olmuştur.
- Bir bankanın (ALNTF) puanları sadece yerel kriz döneminde (2001-2002) pozitif olmuş iken diğer dönemlerin tamamında ise negatif olmuştur.
- Yerel kriz döneminde halka açık olmayan ancak küresel kriz döneminde halka açık olan üç mevduat bankasından birinin (VAKBNK) puanları pozitif iken, birinin puanları (DENİZ) negatif olmuş ve birinin (HALKB) puanı da sadece kriz döneminde (2008-2009) negatif iken kriz öncesi ve kriz sonrası dönemde pozitif olarak gerçekleşmiştir.

Çalışmada hesaplanmış olan CAMELS puanlarındaki performans sıralamalarının birbirlerinden farklılıklarının olup olmadıkları da istatistiki olarak incelenmiştir. Buna göre;

- Analize dahil edilen değişkenler açısından 2001 Türkiye finansal krizi öncesi ve sonrasında BIST’de işlem gören mevduat bankaları arasında istatistiki olarak anlamlı bir farkın olmadığı,
- Yine analize dahil edilen değişkenler açısından 2008 küresel finansal krizi öncesi ve sonrasında BIST’de işlem gören mevduat bankaları arasında istatistiki olarak anlamlı bir farkın olmadığı tespit edilmiştir.

Sonuç olarak CAMELS yöntemi farklı değerlendirme seçeneklerini ortak bir paydada bir araya getirerek karar vericilere objektif bir değerlendirme imkanı tanımaktadır. Dolayısıyla bu çalışmada ulaşılan sonuçlar bankacılık sektöründe faaliyette bulunan banka yöneticilerine sektördeki diğer bankaların performans durumu hakkında bilgi sağladığı gibi, mevcut veya potansiyel yatırımcılara da verecekleri kararlarda yardımcı olabilecektir. Ayrıca, elde edilen bulgular bu alanla ilgili olarak ileride yapılacak olan aynı veya farklı performans değerlendirme yöntemlerinin sonuçları ile karşılaştırılabileceğinden, bankaların zaman içindeki

finansal performanslarındaki değişimler ve farklı yöntemlerin ortaya çıkaracağı sıralamalar karşılaştırmalı olarak ortaya konulabilecektir.

Kaynaklar

- Akgüç, Ö. (2012). Banka Finansal Tablolarının Analizi. İstanbul: Arayış Basım ve Yayıncılık.
- Akın, A., Kılıç, M. ve Zaim, S. (2009). “Küresel Finansal Krizin Türk Bankacılık Sektörünün Verimliliğine Etkileri”. 13. Ulusal Finans Sempozyumu Bildiri Kitabı, Afyonkarahisar, 219-224.
- Arıçelik, G. (2010). Ticari Bankalarda Performans Ölçümü: CAMELS Analizine Dayalı Bir İnceleme. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.
- Artar, O. K., Sarıdoğan, A. A. (2012). “Küresel Finansal Krizin Türkiye’de Bankacılık Sektörü Mali Yapısına Etkileri”. *Marmara Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 2 (Haziran),1-17.
- Beycan, M. (2007). Bankalarda Performans Değerlemesi ve Bir Uygulama. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.
- Can, İ., Akyüz, Y. ve Özkan, H. (2009). “Küresel Finansal Kriz ve Türk Bankacılık Sektörüne Etkileri”. 13. Ulusal Finans Sempozyumu Bildiri Kitabı, Afyonkarahisar, 363-377.
- Canbaş, S., Çabuk, A. ve Bilgin, S. (2005). “Prediction of Commercial Bank Failure Via Multivariate Statistical Analysis Of Financial Structures: The Turkish Case”. *European Journal of Operational Research*, 166, 528–546.
- Çinko, M., Avcı, E. (2008). “CAMELS Derecelendirme Sistemi ve Türk Ticaret Bankacılık Sektöründe Başarısızlık Tahmini”. *BDDK Bankacılık ve Finansal Piyasalar Dergisi*, 2 (2), 25-48.
- Derviz, A., Podpiera, J. (2008). “Predicting Bank CAMELS and S&P Ratings: The Case of the Czech Republic”. *Emerging Markets Finance and Trade*, 44(1), 117-130.
- Gökmen, B. (2007). Bankalarda Finansal Tablolar Analizi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

- Karakuş, K. (2001). CAMELS Notlama Sistemi ve Türk Mevduat Bankaları İçin Bir Model Önerisi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Kandemir, T., Arıcı, N. D. (2013). “Mevduat Bankalarında CAMELS Performans Değerleme Modeli Üzerine Karşılaştırmalı Bir Çalışma (2001-2010). *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 18(1), 61-87.
- Kaya, Y.T. (2001). “Türk Bankacılık Sektöründe CAMELS Analizi”. Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu MSPD Çalışma Raporu, No: 2001/6.
- Kılıç, Ç., Fettahoğlu, A. (2005). “Türk Bankacılık Sektörünün CAMELS Analizi İle Değerlendirilmesi”. 9. Ulusal Finans Sempozyumu Bildiri Kitabı, Kapadokya, 89-128.
- Kumar, M. A., Harsha, G. S., Anand, S. ve Dhruva, N. R. (2012). “Analyzing Soundness in Indian Banking: A CAMEL Approach”. *Research Journal of Management Sciences*, 1(3), 9-14.
- Mikayilov, Q., Muhtarov, Ş. (2012). “Azerbaycan Bankacılık Sisteminin CAEL Yöntemine Göre Değerlendirilmesi”. *Journal of Qafqaz University, Economics and Administration*, 33:68-75.
- Prasad, K.V.N., Ravinder, G. (2012). “A Camel Model Analysis of Nationalized Banks in India”. *International Journal of Trade and Commerce*, 1(1), 23-33.
- Sakarya, Ş. (2010). “CAMELS Derecelendirme Sistemine Göre İMKB’deki Yerli ve Yabancı Sermayeli Bankaların Karşılaştırmalı Analizi”. *Kilis 7 Aralık Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Akademik Araştırmalar ve Çalışmalar Dergisi*, Prof. Dr. Alaattin YAVAŞÇA Özel Sayısı, 7-21.
- Solak, S. (2010). Türk Ticari Bankacılık Sektörünün 2001 Krizi Öncesi ve Sonrası CAMELS Analizi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Dumlupınar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kütahya.
- Sucu, İ. (2005). Türk Bankacılık Sistemi: Finansal Krizler ve Finansal Kriz Sonrası Uygulanan İstikrar Programının Etkileri. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Adanan Menderes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Aydın.

- Tükenmez, M., Demireli, E. ve Akkaya, C. G. (2009). “Kamu Bankalarında CAMELS Performans Derecelendirme Sistemi Üzerine Bir Değerlendirme”. 13. Ulusal Finans Sempozyumu Bildiri Kitabı, Afyonkarahisar, 379-388.
- Uysal, M. (2010). Türkiye’deki Mevduat Bankalarının CAMELS Performans Analizi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Karadeniz Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Trabzon.
- Yüce, B. C. (2009). “Küresel Finansal Kriz ve Türk Bankacılık Sektörü”. *Leaders*, Kasım, 32-34.